



TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

**“DTÖ VE AB'DEKİ GELİŞMELER IŞIĞINDA
21. YÜZYILDA TÜRKİYE TARIMI” RAPORU**

TANITIM TOPLANTISI KONUŞMASI

09 Şubat 2006

Konya

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Vali, Sayın Milletvekili, Sayın Belediye Başkanı, Değerli Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği’ndeki Gelişmeler Işığında 21. Yüzyılda Türkiye Tarımı ve İç Anadolu Bölgesi” başlıklı seminerimize hoş geldiniz.

Tarım sektörünü Türkiye’nin sosyal ve ekonomik istikrara ulaşmasındaki en öncelikli sektörlerden biri olarak gören TÜSİAD, tarım konusunda yapmakta olduğu çalışmalarla sürdürülebilir ve etkin bir tarımsal politikanın oluşturulmasına katkı sağlamayı ve Türkiye tarımında arzu edilen dönüşümü hızlandırmayı amaçlamaktadır. Tarımda arzulanan yapısal dönüşümün, bu yönde geniş bir toplumsal mutabakatın mevcudiyetiyle mümkün olacağını düşünüyoruz. Bu çerçevede, hazırlamış olduğumuz raporu ve bu rapor ekseninde başlatmış olduğumuz tartışmayı tüm bölgelere yaymak ve tarımdaki dönüşümün bölgesel boyutunu geliştirmek üzere gerçekleştirmekte olduğumuz toplantıların ikincisini İç Anadolu Bölgesi’nde, Konya’da gerçekleştirmiş olmaktan büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

Türkiye’de tarım politikalarından söz edince, konu mutlaka bölgesel kalkınma konuları ile de örtüşüyor. Çünkü Türkiye’de ekonomik aktivitenin dağılımına baktığımızda, ancak bazı kentlerimizde bir çeşitlilik olduğunu görüyoruz. Konya ve İç Anadolu bölgemizde olduğu gibi bölgelerimizin çoğunluğunda tarım ve tarıma dayalı sanayiler ön planda. Bu da, tarım sektörünün bölgesel kalkınma politikalarının tasarımında da ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Avrupa Birliği’nde de son dönemde bölgesel ve kırsal kalkınma boyutunun daha da güçlendiğini biliyoruz.

Bölgesel Kalkınma Ajansları Yasası’nın Ocak ayı sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiş olması, Türkiye’de bölgesel kalkınmanın yerel aktörlerin katılımı ve katkısıyla hızlandırılması açısından mutlaka önemli bir gelişme olmuştur. Bu yasa ile bölgelerde tek durak ofis tipi bir yapılanmanın da yolunun açılmış olduğunu görüyoruz. 1980’lerde Avrupa’da yaygınlık kazanmaya başlamış olan bu tür bölgesel girişimler, kalkınmada olumlu bir rol oynamıştır. Türkiye’de de bu ajansların daha yıllar önce uygulamaya geçmiş olması gerekiyordu. Anadolu için yeni bir dönemin başlangıcı olacak bu yasanın, asıl önemi, bölgesel bilgi birikiminin, bölgenin sivil toplum örgütleri vasıtasıyla kalkınma sürecine aktarılması yolunun açılmış olmasıdır. Hiç şüphesiz, kanunla getirilen yapı, gönüllü iş dünyası temsil kuruluşlarını ve sivil toplum örgütlerinin sürece yeterince dahil edilmesine olanak sağlamamaktadır. Ancak, bunun bir başlangıç oluşturmasını ve zaman içinde bölgesel dinamiklerin harekete geçirilmesine zemin oluşturmasını diliyoruz.

TÜSİAD olarak, bölgesel gelişme ve bu süreçte yerel sivil toplum örgütlerinin rolüne olan inancımızla, 1996 yılından beri Türkiye’de faaliyet gösteren çeşitli Sanayici ve İşadamları Dernekleri ile bölgesel ve sektörel işbirliği amacıyla biraradayız. Bu birlikteliğin sonucunda, bölgesel ve sektörel sanayici ve işadamları federasyonlarının ortak sesi olarak bölgesel ve sektörel ekonomik politikaların oluşturulmasına katkıda bulunmak üzere, Kasım 2004’te, Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) kuruldu. Konfederasyonun kurucularından SEDEFED’e üye olan TÜSİAD, katılımını bölgesel boyutta genişletmek üzere, geçtiğimiz ay gerçekleştirdiği genel kurulunda, TÜRKONFED’in beş bölgesel federasyonuna da önümüzdeki dönemde katılmaya karar verdi. İşte bu çerçevede, TÜRKONFED’in beş bölgesel federasyonundan birisi olan İÇASİFED’in üyesi Konya SİAD ile birlikte gerçekleştirdiğimiz 21. Yüzyılda Türkiye Tarımı ve İç Anadolu Bölgesi başlıklı bu toplantı, sanayici ve işadamları federasyonları ve derneklerinin, bölgesel düzeyde yaptıkları ortak çalışmalardan biridir.

Değerli Konuklar,

Hepinizin bildiği gibi, 2001 yılında yaşadığımız derin krizin ardından ekonomide reform süreci başlamış, makro ekonomik istikrarda belirgin bir düzelme olmuş ve ekonomimiz istikrar içinde büyüme sürecine girmiştir. Avrupa Birliği müzakere sürecinin de başlamasıyla birlikte, gecikmiş olan bir dizi ekonomik reformun önümüzdeki dönemde Avrupa Birliği politikaları çerçevesinde ele alınarak tamamlanması gerekecektir. Türkiye’nin Avrupa Birliği müzakereleri çerçevesinde en önemli başlıklardan birisi hiç şüphesiz tarım olacaktır. Tarımda çok kapsamlı Avrupa Birliği tarım müktesebatının mevzuatımıza uyumlu hale getirilmesinin yanısıra hem nüfusumuzun hem de ekonomimizin önemli bir bölümünü oluşturan tarım sektöründe yapısal dönüşümün gerçekleştirilmesi

ülkemin önünde hayati bir görev olarak durmaktadır. İşte bugün, bu nedenlerden dolayı çok büyük önem arz eden tarım sektöründe gerekli dönüşümleri tartışmak için bir arada bulunmaktayız.

Türkiye gibi eşsiz tarım potansiyeline sahip bir ülke için şu an sektörün bulunduğu nokta iç açıca değildir. Tarım, temel besin maddeleri ve sanayinin hammaddelerini üreten bir sektör olması, istihdamdaki ve ihracattaki payı sebebiyle Türk ekonomisi için çok önemlidir. Tarımın Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla içindeki payı, 2004 yılında %11.6'dır. 2004 yılı Avrupa Birliği rakamlarına baktığımızda, bu oran Avrupa Birliği üyesi 25 ülkede %2.1'dir. Yeni üye olan 10 ülkenin ortalaması ise %3.6'dır. İstihdam oranları ise Türkiye'de %34, Avrupa Birliği üyesi 25 ülkede %5.4, yeni 10 üye ülke ortalamasında ise %13.4'tür. Özellikle istihdam açısından bakıldığında alınması gereken önlemlerin aciliyetini, yapısal dönüşümün gerekliliğini net olarak ortaya koymaktadır. Ülke ekonomisine %11 seviyelerinde katkı yapan bir sektör, eğer toplumun %34'ünü istihdam ediyorsa, sadece sosyal bünyemiz açısından bile iyileşmenin sağlanması için elimizden gelen gayreti göstermemiz gerektiği çok açıktır. Tarımsal işgücü mutlak olarak azalmaktadır. Ancak, eğitim düzeyinin hala çok sınırlı kaldığı tarımsal işgücünün başka sektörlerle yönelmesi kısa zamanda çok gerçekçi gözükmemektedir. İşgücü niteliğinin eğitimle artırılması, hem tarımda verimliliği hem de iş gücünün, kırsal kesimde tarım dışı alanlarda ve kentlerde istihdam olanaklarını arttıracaktır. Zira, bilgi toplumuna geçişle birlikte tarımda modern üretim tekniklerini kullanarak yapılan üretim ile geleneksel üretimin iyice ayrışması kaçınılmazdır. Böylelikle tarım işletmeleri de sanayi işletmeleri gibi benzer organizasyon ve istihdam yapısı içine girmeye ve eğitilmiş iş gücü talep etmeye başlayacaktır. Buradaki geçiş dönemi iyi bir şekilde yönetilemediği takdirde, tarımdaki gizli işsizlerin kentlerde açık işsizliğe dönüşmesi ve sosyo-ekonomik sorunların daha da artması kaçınılmaz olacaktır.

Tarımda dönüşümü, yeniden yapılanmayı sağlayamadığımız takdirde, ne büyümeden, ne istikrardan, ne sosyal refahtan söz etmemiz mümkün değildir. Tarım, 3 Ekim'de başlayan Avrupa Birliği ile müzakere sürecinde de Türkiye'nin en çok zorlanacağı konulardan biri olacaktır. Öte yandan, Dünya Ticaret Örgütü, 1 Ağustos 2004 tarihinde, Genel Konsey'de yer alan 147 ülke temsilcisinin oybirliğiyle kabul edilen, ve "tarihsel" olarak nitelenen "Temmuz 2004" kararını açıklamıştır. Karar metninde tarım beklendiği üzere uzlaşması en zor konuların başında gelmiştir. 13-18 Aralık 2005 tarihlerinde Hong Kong'da Dünya Ticaret Örgütü Bakanlar Konferansı'nda da en önemli gündem maddesi tarım olmuş, ticareti en fazla bozucu mahiyette kabul edilen iç desteklemelerde, daha fazla destekleme yapan ülkelerde giderek artan oranlarda indirim yapılmasına karar verilmiştir. Yine bu toplantıda ihracat desteklerinin kaldırılmasına yönelik kararlar alınmış ve pamukta tüm ihracat desteklerinin Batı Afrika ülkelerinin lehine ortadan kaldırılması kararlaştırılmıştır. Böylece, varılacak anlaşmanın başlangıcından itibaren gelişmiş ülkeler, en az gelişmiş ülkelerin pamuğuna kotasız ve gümrük vergisiz pazara erişim sağlayacaklardır.

Görüldüğü üzere dünyada dinamik dönüşümlerin yaşanmakta olduğu tarımda, Türkiye, hem Dünya Ticaret Örgütü hem de Avrupa Birliği nezdindeki müzakerelerde beklenti oluşturabilmesi, veya müzakere pozisyonunda değişikliğe gidebilmesi için tarım reformu uygulama, amaç ve yöntemlerini somutlaştırmalı, Dünya Ticaret Örgütü kurallarına uygun tarım desteklerini azami ölçüde devreye sokarak seçilmiş ürünlerde tarımsal verimlilik artışını sağlamalı ve buna bağlı olarak tarıma dayalı sanayi ürünlerine ilişkin stratejisini şekillendirmelidir.

Değerli Konuklar,

Türkiye'de tarım sektörüne hakim olmuş olan popülist yaklaşıma razı olmak mümkün değildir. Yapısal dönüşümlerle tarım ve hayvancılık sektöründe ciddi bir sıçrama, tüketici refahında artış ve dış dengede iyileşme yakalanması mümkündür. TÜSİAD Tarım ve Gıda Çalışma Grubumuz, faaliyetlerini bu yaklaşıma dayandırmaktadır. İşte bugün size kıymetli hocalarımız Prof. Dr. Erol Çakmak ve Prof. Dr. Halis Akder'in takdim edeceği raporumuz da bu çalışmalarımızın bir ürünüdür.

Bugün bir araya gelmemize öncülük eden, Konya SİAD Yönetim Kurulu'na Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Gökmen ve TÜSİAD Tarım ve Gıda Çalışma Grubumuza da Çalışma Grubu Başkanı Rint Akyüz şahıslarında teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, kıymetli görüşlerini bizlerle paylaşacak olan katılımcılara da teşekkür ediyorum. Seminerimizin, dünyada değişen tarım politikaları çerçevesinde Türkiye ve İç Anadolu tarımının uzun dönemli hedeflerini ortaya koyması hususunda yol gösterici olacağını umuyor, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.